

B 1876

KÖZLEMÉNYEK
A SZEGEDI FERENCZ JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
PEDAGÓGIAI-LÉLEKTANI INTÉZETÉBŐL
7. SZ.

DOLCH ERZSÉBET

**A GYAKORLATI
GRAFOLÓGIA ELVEI**

SZEGED

1936.

Méltóságos és főtisztelendő dr. Chester F. Lewis professor
írására mely bizalmasan jelöltem Dolch Erzsébet.

KÖZLEMÉNYEK
A SZEGEDI FERENCZ JÓZSEF-TUDOMÁNYEGYETEM
PEDAGÓGIAI-LÉLEKTANI INTÉZETÉBŐL
7. SZ.

DOLCH ERZSÉBET

**A GYAKORLATI
GRAFOLÓGIA ELVEI**

SZEGED

1936.

1983

B 1876

50

Előszó.

Jelen kis füzetem betekintést akar nyújtani a grafológia tudományába. — Előre bocsátom, hogy nem önálló tapasztalatok útján szerzett ismereteket közlök. Munkám vezérfonalul készült mindazon egyének számára, kik neveléssel, tanítással foglalkoznak; azoknak készült, kik embertársaik fokozottabb megismerésére törekszenek s kiknek nem áll módjukban behatóan foglalkozni az eddigi grafológiai munkák nagy tömegének áttanulmányozásával. —

Munkám megírásában Biró József: A modern grafológia c. könyve lebegett szemem előtt, mely a legkimerítőbb s egyben egyedülálló a magyar szakkönyvek között. Nálunk meglehetősen elmaradt tudományág a grafológia. A külföld, — különösen Németország, — már jóval előrehaladottabb ezen a téren. Pl. Klagesnek oly fontos és nagyjelentőségű formánívó elméletét egyedül Biró József használja fel és alkalmazza grafológiájában. Már pedig kétségtelen ennek az elméletnek óriási jelentősége. Az emberi lélek u. i. rendkívül bonyolult, egy-egy cselekedetnek, megnyilvánulásnak hihetetlen sok indítóoka, rugója lehet. Ha pl. a hazugságot, ezt a gyakori viselkedési formát analizáljuk, rájövünk, hogy az fakadhat számító érdekből, erős fantáziából, öntetszelgésből, akarati gyengeségből, spontán

használnivágyásból, félelemből; kiindulója lehet a valóság illúziós szépségének vágya, önuralommal való legyőzése az igazság vágnak; de előidézheti az egyénben a béke kedvéért való hazugságot, esetleg csavarós észjárást árul el, stb. stb. — Az egyik kisebb, a másik nagyobb defektus a lélekben, de az eredmény egy és ugyanaz.

Már most, ha a grafológus nem egyuttal lélekbuvár is s csak pusztán sémákat állít fel, nem véve figyelembe e sok összetevőt, egy-egy jelenségre mindig a legszigorúbb, vagy a legenyhébb indítóokokat alkalmazza, eltekintve a formanívótól, — mely minden jelenségnek kettős értelmet tulajdonít, — akkor analízise nem lesz teljes, nem a valóságnak megfelelő, hanem sarlatán megítélés. — Bíró József egész munkáján végighúzódik a klagesi formanívó elmélet s ezért a legteljesebb és egyúttal szigorúan tudományos munka.

Kívánjuk, hogy e rövid kis összefoglalás mind szélesebb körben elterjedve, közismertté tegye a grafológiát, mint tudományt s mind több egyént serkentsen, legalább az elemi ismeretek megszerzésére.

Szeged, 1936. március hó.

Dolch Erzsébet.

A grafológia története.

Már a régi filozófia is azt hirdette: „ismerd meg tenmagadat!“, s mégis az emberek nagy többsége soha sem akarta önmagát megismerni. Félt fellebbenteni azt a fátyolt, mely képzelt énjét olyan jótékonyan takarta el saját maga és embertársai elől. Mert a reális valóság kellemetlenül érinti az embert s bár az élet ezer mozzanata ezer adatot szolgáltatott, hogy közelebb kerüljön saját magához, mégis eltávolodott önmagától. De egy öntudatlan titkos vágy már a primitív embereket is hajtotta, ösztöklélte e cél felé s így van ez ma is. — Ha két ember összeül, csak egyszerű csevegésre is, már a második mondatnál rendszerint nem a tudományok mai állásáról folyik a szó, hanem embertársaik tulajdonságait, viselkedését, vagy cselekedeteit veszik szigorú górcső alá. Ha egy hivatalba új egyén kerül, rögtön többfelé érdeklődnek a társai, hogy az illető „milyen“ ember, milyen jó, vagy rossz tulajdonságai vannak, stb. — Vajjon mi lehet az alapoka e megismerési törekvésnek? Talán az a tény, hogy az embert mindig az ember érdekelte és érdekli a legjobban. E viselkedési formának pedig legmélyebb rugója, indítóoka a félelem. Az ember egyik régi, sajátságos törekvése, hogy szeret jó színben feltűnni embertársai előtt. Már most, — társas lények lévén, —

egymással bizonyos függő viszonyban vagyunk. S hogy esetleges fogyatkozásaink ne kerüljenek olyan gyorsan felszínre, iparkodunk egymáshoz idomulni, egymás tudásához, vagy viselkedéséhez alkalmazkodni. Pusztán óvakodásból tartózkodók vagyunk, míg jobban megismerjük embertársainkat s míg rájövünk, hogy az illető jóval fölöttünk áll-e különféle szempontokból stb.

Tehát állandóan embertársaik fokozottabb megismerésére törekedtek az emberek már a legrégibb kortól kezdve napjainkig. Így fejlődött ki évszázadokkal ezelőtt a kiromantia, vagy tenyérből való olvasás, a grafológia, vagy írásból való olvasás, az arcisme; később tudományos alapon következtek a különféle fej, koponyaformákból s az egész testalkatból az egyén lelkivilágára és tulajdonságaira. Az első kettő, sarlatánoktól művelve — kezdetben nem bírt tudományos értékkel. Bár a gondolkodó emberek már régen felismerték, hogy különösen a kézírásnak *kell* valamiféle kapcsolatban lenni az egyéniséggel; honnan volna különben megmagyarázható, hogy a kézírást kalligrafikusan elsajátító gyermek felnőve teljesen más kép, egészen egyénien ír. Már az ókorban is felismerték ezt a kapcsolatot s jellemezték is az embert saját írásából. Erre következtethetünk Svetonius kijelentéséből Octavianus Augustus császárról: „Kiváltképpen a következők tűntek fel írásában: nem választja el a szavakat és nem viszi át a betűket a másik sorba, ha nem férnek el, hanem lefelé aggatja és körbe egy vonalat ír.“ De egyebet nem fűz hozzá. — Aristotelesnek is vannak

olyan kijelentései, melyek a kézirás magyarázására vonatkoznak. Azonban a XVII. századig nincsenek megbízható adataink arról, hogy a kézírással, mint komoly tudománnyal foglalkoztak volna. Tudományosan csak a XIX. században kezdenek foglalkozni a grafológiával és pedig a francia jezsuita *Flandrin* abbé és tanítványa *Jean Hippolite Michon* abbé. Ez utóbbitól ered a grafológia elnevezés is. Michon abbé rendkívül tudományos és sokoldalú lévén, egyesítette magában az intuíciót a módszeres, tudományos munkára való képességgel. De az egyetemes összefüggéseket és törvényszerűségeket még sem ő, sem tanítványai nem látták meg. — Később a tapasztaltakat átvették a németek is, itt is számos művelője akadt a grafológiának. Majd belekapcsolódtak ebbe az iskolába orvopszichológusok s a kísérleti lélektan művelői közül számosan, úgy, hogy a grafológia a műveltebb körökben a múlt század végén már eléggé elterjedt ismeretággá nőtte ki magát.

A tudományos grafológia első kiépítője a svájci *Ludwig Klages*. Ma a grafológiában Klages felfogása az uralkodó. Ő átvette a francia grafológusoktól azt a felfogást, hogy a kézirás állandósított taglejtés s ebből építi ki az ő sajátos elméletét. Abból a szükségképpeni tényből indul ki, hogy egy írás csak egy ember kezéből származhatik s ebből következik az a törvény, hogy kétségtelen összefüggésnek kell lenni az egyén jelleme és írása között. Ez a grafológia első alaptörvénye. Tanítványaiból egész iskola nőtte ki magát, kik mesterrűkhöz híven szigorúan tudományos alapon dolgoztak.

Természetesen akadtak igen sokan, kik egyéni intuíciós, telepathikus és szuggesztív erejüknel fogva valóságos művészi magasságra jutottak. Ilyen volt az Európaszerte feltűnést keltő *Sehermann Rafael*. De az entellektüel grafológusok nem igen hajlandók elismerni az ösztönös mestereket, mert sokszor sarlatánokat látnak bennük s mert ténykedésüknek semmi tudományos alapja nincs. Tagadhatatlan azonban, hogy a grafológiában, mint minden tudomány ágban szükség van bizonyos fokú intuíción, ellenkező esetben csak egyszerű mesteremberek volnánk, de erősebb alapja mégis csak a tudományos módszer.

Freud fellépésével hatalmas segítőtársat kaptak az intuitív grafológusok és szimbolisták. A pszichoanalízis u. i. rámutat arra, hogy az írásban tudattalan képzetek is érvényesülnek s egyúttal módot ad a szexuális jelenségeknek az írásban való elemzésére is. A karakterológusok u. i. nem voltak az érzékekre és az ösztönökre tekintettel s idegenül állottak az ösztönélet bonyolult jelenségeivel szemben. Ezek pedig tudvalevőleg az ember egész életstílusát aláfestik és meghatározzák. Klages nem fogadja el a pszichoanalízis elméletét. Az ő elgondolása szerint az emberek nem húsból és vérből valók, hanem hűvös, vérnélküli egyének, olyanok, mint a rajztollal kihúzott aktok a klasszicizmus korából.

Hazánkban csak a háború után vett szélesebb lendületet a grafológia, mint tudomány. Igaz, hogy nagyon sok dilettáns és sarlatán karolta fel, de ezek ellen 1930-ban egy Magyar Írástanulmá-

nyi Társaság alakult meg orvos-professzorokból, kriminológusokból, tanárokból és írásszakértőkből, kik tudományos előadásokkal igyekeztek elmélyíteni s a köztudatba belevinni az igazi grafológiát. A társaság a kísérleti lélektant, a pedagógiát és kriminológiát karolta fel s a képességvizsgálat, irástanítási reform és laboratóriumi kísérletek foglalkoztatják. — Legismertebb tagjai, kiknek több munkája is jelent már meg: Dr. Madzsar Józsefné, Románné Goldzieher Klára törvényszéki írásszakértő és Biró József¹ — Ugyanebben az évben Benedek tanár szerkesztésében megindul a Grafológia c. folyóirat is.

Ez egészen röviden a grafológia fejlődéstörténete.

2. Az íráselemzés menete.

Már most vizsgáljuk azokat az elemeket és szempontokat, melyek egy-egy íráselemzésnél felmerülnek. Ezek: az írás természetes, vagy mestertekelt volta, arányossága, sebessége, szélessége, nagysága, szabályossága, hajlásszöge, a tollnyomás mázolttsága, a duktus, az írás tagoltsága,

¹ Dr. Madzsar Józsefné: A grafológia mint tudomány. Bp. Gyermek f. 1925. 5—8.

Románné G. Klára: Írás és egyéniség. Budapest. é. n.

Románné G. Klára: Arany János a graf. tükrében.

Emberismeret 1934. 1. sz.

Románné G. Klára: Az írás kísérleti vizsgálata. Bp. 1934.

Biró József: A modern grafológia. Bpest 1930, 1935

vagy kötöttsége, az elrendezés, a margó, az aláírás, a szexualitás megnyilvánulása s végül egy-némely testi és lelki betegségek kimutatása. E vázlat szerint történik az írás elemzése.

Mielőtt azonban a grafológus e részletező tanulmányozásba kezdene, az előtte fekvő írásról általános összképet szerez magának. Az összkép, vagy összbenyomás a formanívó, mely elnevezést Klages használta először. A formanívó lehet kedvező, vagy magas, és kedvezőtlen, vagy alacsony. — *Kedvező* az írás, ha minél több eredeti forma van benne, vagyis ha minél jobban eltér az iskolában elsajátított kaligrafikus írástól. Természetesen számos variáció található e csoporton belül. — *Kedvezőtlen* egy írás, ha minél önállótlanabb, minél sablonosabb és előírásszerűbb. Itt is nagyon sok fokozat fordulhat elő, de egyik sem előnyös írójára.

A formanívó tehát az írás általános színvonalának helyes megítélése. Az összbenyomás ezek szerint a kiindulópont s ezt állandó összefüggésbe kell hozni minden további részjelenség megítélésénél; ez egyuttal magában rejtí az összes utána következő vizsgálatok irányát. Minden írásjelenség megnyilvánulásának — Klages szerint¹ — *kettős jelentősége* van: egy előnyös és egy hátrányos megítélés. Hogy a kettő között adott esetben melyik a helytálló, vagy melyik jut túlsúlyba, azt mindig az illető grafikum formaszínvonala dönti el. Ez később még többször fog szerepelni,

¹ Klages : Graphologisches Lesebuch, 23 l.

Az írás természetes, vagy mesterkélt volta.

A közhit azt tartja, hogy mindenki tetszése szerint alakíthatja betűit s akarata szerint változtathatja írását. De miként az arcot el lehet torzítani s a jellegzetes vonások mégis megmaradnak, ugyanúgy meg lehet az írást is változtatni, mégis az egyes részjelenségek megmaradnak s ezekből tud a grafológus következtetni s fel tudja ismerni íróját. Éppen ilyen esetben van a grafológiának nagy jelentősége, mely körülményt ki is használja. Az írás természetes, vagy mesterkélt voltának fontosságát Klages hirdette először. Szerinte a mesterkélt írás mindig tudatos. Az illető figyeli a betűket és tudatosan alakítja a formákat. Ennek következtében lassú, mert a munka tudatossága és kiszámítottsága időt vesz igénybe. Jellemző tulajdonsága még a tetszetősségre való törekvés s ezáltal a kiegyensúlyozottság és nyugodtság iránti vágy. Jellemzi továbbá az eredetiségre való törekvés, mely egyszersmind bonyolultabb életakaratot enged sejtetni. Iránya rendszerint álló, vagy balfelé dőlt. — Az iskolás szép írás is mesterkélt a legtöbb esetben, az illetőnek u. i. nincs elég fantáziája, hogy valami különös mesterkélt írást tudjon kieszelni, mást mint az iskolai kalligrfiát. Híján van az eredeti, önálló gondolkozásnak és szellemi színvonala nem haladja túl az átlagot. — Jellemtanilag a legtöbb esetben kedvezőtlen megítélés alá esik. Ösztönösen érzi az ember, hogy grafikuma elárulja lelki hibáit s ezért használja ki az általános hiszékenységet, mely egy szép írás mögé mindig rokonszenves, rendes embert képzel.

Az írás arányossága.

Egy írás annál kiegyensúlyozottabb, harmonikusabb, azaz arányosabb benyomást kelt, minél egyenletesebben vannak elosztva az írástömegek és zavartalanabb, töretlenebb az írás ritmikus menete. Ezt az arányosságot nem egykönnyen közelíthetjük meg mérőeszközökkel, ezt meg kell érezni. Ilyenkor van szüksége a grafológusnak az intuíciónak. Mindenesetre akkor ritmikus az írás, ha a nagy betűk nem ugranak ki a rendes menetben, ha nem nagy a szárkülönbözet, ha a betűk egyenlő távolságban vannak egymástól, épp úgy, mint az egyes szavak, ha a sorközök nagyok és világosak, ha könnyen áttekinthető az írás, ha a hajsza — és árnyékvonalak átmenete észrevétlen stb. Egy arányos, ritmikus írásnak az optikai egyensúly benyomását kell kelteni. A nagyon arányos írás a csekély izgathatóság; az aránytalan írás a nagy ingerlékenység nyoma, tehát a kedély egyensúlyának mértékét ismerjük meg az arányosságból. — Viszont a nagy szárkülönbözet mindig az akarat ösztönzésének és becsvágyának a megnyilvánulása; az akarat ösztönzése pedig, — mondja Schopenhauer — a lelki harmónia rovására megy.

Lehet az *arányos írás* írója tunya szellemű, semmi iránt sem fogékony, közömbös és egykedvű, színtelen és álmos egyéniség, — ha kedvezőtlen a formánívója. A nagyon *aránytalan írás* nagy érzelmi izgathatóság jele. Rendkívül érzékeny lélek, minden kívülről jövő benyomásra azonnal reagál. Finom érzése nem tud semmi mellett közömbö-

sen elmenni s mindig tárva van a külvilág benyomásaira. Leggyakoribb esetben azonban e jelenség a belső lelki élet ürességének és laposságának a jele. Az ilyen típusú egyén minden belső tartalmát kívülről kapja. Hajhássza a szenzációkat, ujságokat, a váratlant és rendkívülit; football-mecsceken izgul, vagy folyton kártyázik, társaságba jár, hogy saját magától megszabaduljon s ne kelljen megdöbbennie saját lelke ürességétől. A kalandor-természetű emberek írása is aritmikus, vagyis ritmus nélküli.

Az írás sebessége.

Könnyebben, szinte első látásra megítélhető az írás sebessége. A régebbi felfogás szerint férfiak általában gyorsabban írnak, mint a nők, mivel azonban a sebesség az íráskészséggel arányosan növekszik, ma már nőknél is általános. A kiegyensúlyozott ember mozgásai írás közben ütemszerűek s írása ritmikus menetű. Minél kevesebb és minél gyengébb az egyén gátlása, annál gyorsabban ír; a gátlások lehetnek pszichológiaiak, de lehetnek technikai természetűek is.

A sebesség ismertető jelei: karcsúság, hajlékonyság, dőltség, az ékezetek előrefutása, a pontok vesszőalakú megjelenése s mind magasabbra kerülése, az írás kötöttségi fokának emelkedése, a baloldali margó megnövekedése s a meghosszabbított végvonalak.

A lassú írás ismertető jelei természetszerűleg

a gyors írás sajátságainak ellenkezői : lomha, nehézkes írás, a pontok, vesszők szabályosan a helyükön vannak, vagy elmaradnak, a margó egyenes, a hajlásszög nem változik és az egész írás szűk és szöges, gyakran szaggatott.

A *gyorsan író ember* lelki beállítottsága, — ha *kedvező a formanívója* : akarati életében az aktivitás, a tevékenységi vágy dominál. Serény, ürge, dolgos, szorgalmas ; a dolgokból gyorsan absztrahálja azt ami lényeges, hogy munkájában ne hátráltassák lényegtelen kérdések. Érzelmi életében is dominál ez az elevenség, izgékony, mozgékony, könnyűvérű, szangvinikus temperamentumával hamar túlteszi magát mindenén.

Kedvezőtlen színvonal esetén : türelmetlen, nyugtalan, tétovázó az illető, kinek heveessége, kapkodása féktelen és meggondolatlan.

A *lassú írás kedvező nívó esetén* : a nyugalom, meggondoltság és állhatatosság jele. Higgadt kedélyű, flegmatikus és kényelmes mozgású. Írója mindig alaposan meggondol mindent mielőtt cselekednék. A lassú ember mindig passzív.

Ha kedvezőtlen a formanívója, akkor apatikus, vontatott, lusta az egyén. A ráérő, vagy munkakerülő ember legbiztosabb ismertetőjele.

Bármilyen könnyű is az írás sebességének megállapítása, mégis nem szabad túl gyorsan ítéletet mondani, mert azt is figyelembe kell venni, hogy mennyire képzett és beidegzett íróval állunk szemben : mert az természetes, hogy egy keveset író, de egyébként gyors, tevékeny ember nem fog gyorsan írni, mivel technikai gátlásai hátráltatják

írásában. — Figyelembe kell továbbá venni, hogy a gondolkozásbeli folyamatosság, az eszméknek folyékonyága növeli az írás sebességét ; a lassú gondolkodás, tépelődés és a bizonytalanság pedig lefokozza. Pl. egy orvos sokkal határozottabban ír meg egy receptet, ha biztos a diagnózisban, mintha kétségekben van a kór természete és gyógy módja felől. Különbözik a fogalmazványok is érdekes bepillantást engednek az egyén egész gondolatvilágára és esetleges lelki küzdelmeire.

A sebesség rovására megy az írás gyakori korrigálása is. E jelenség észlelhető a saját magukkal sokat foglalkozó egyéneknél, de tanároknál is, kiknél a sok füzetjavítás lelki mozzanata miatt a betűk korrigálása annyira beidegződött hogy a saját írásukat is folyton helyreigazítják.

Az írás szélessége.

Szó volt már az írás arányosságáról, ezzel szoros összefüggésben van az írás szélessége. A francia iskola az írássor szélességét kizárólag az egyén takarékosági, vagy költséges, hajlamával hozta vonatkozásba. Itt két véglet észlelhető : nagy margó, kevés szó egy sorban, vagy kevés sor egy oldalon, tehát aki a papírost nem használja ki eléggé, — az szabadmozgású, nincs gátolva előrehaladásában, bátor, szabad szellemű s nagyfokú ambícióval van áthatva. Az emberekkel való érintkezésben közvetlen modorú s nem áll semmiféle kényszer hatása alatt. Szabadszelleműsége sokszor za-

bolázottsággá fajul, elégedetlen, türelmetlen, felületes, a dolgokat elsietti, tehát minden meggondolt-ságot és alaposságot nélkülöz.

Az olyan típusnál viszont, amelynek írásában a betűk szorosan egymás mellett állnak, nagyon kicsik a szóközök, a betűk kicsik és szaggatottak s margót egyáltalán nem hagy, tehát a rendelkezésére álló papírost jól kihasználni igyekszik, — annál az önuralom van előtérben. Tud magának parancsolni, mértékletes, józan, képes indulatait féken tartani s nem rohan fejfel a falnak.

E két véglet között számos variációt találunk. Figyelembe kell venni, hogy a bőkezűség nem mindig pazarlás s a jó beosztással élő egyén még nem zsugori. Ha külső kényszerítő körülmények változtatják az írást, az is szembeötlik. Pl. ha egy természettől fogva költekező hajlamú egyént a nincstelenség és a szükség arra kényszerít, hogy minden fillért csak meggondoltan adjon ki, annak kezdetben széles írása a sor vége felé fokozatosan keskenyedik, a sorközök is egyre kisebbednek s a margó is elkeskenyedik, vagy teljesen el is marad.

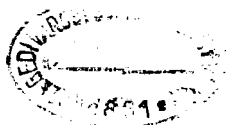
Néha a szűk írás zsugori, bizalmatlan, rossz-akaratú és ellenséges hajlamú belső tulajdonságokra enged következtetni. — Hogy az egyes írásnál e kétféle jelentés közül melyiket vesszük irányadóul, azt megint csak a formanívó dönti el. Tehát a formanívót állandó korrelációba kell hozni minden egyes jelenséggel.

Az írás nagysága.

Másik könnyen megítélhető jelenség az írás nagysága. A német és francia grafológusok szerint a 2 mm.-nél alacsonyabb betű kis írás; az ennél nagyobb, nagy írásnak felel meg. De az egyes nemzetek jellegzetes tulajdonságai a betűk átlagos nagyságában jut leginkább kifejezésre. Nálunk a 3 mm.-es a kis betű s az ennél nagyobb számít nagybetűnek.

Nagy betűkkel ír a fantasztá, a képességét túlbecsülő emberek típusa s általában mindazok, kik sikerüket nem az eszüknek, hanem a véletlennek, vagy pénzüknek köszönhetik. Páthosz, nagy öntudat, lelkesedés, ábrándozás, szenvedélyesség és sokszor idealizmus jellemzi az ilyen típusuak érzelmi életét. Akarati életükre is lehet e jelenségből következtetni. Vállalkozó kedvűek, függetlenek, szabadnak érzik magukat s a tevékenységi ösztön nagy mértékben ki van fejlődve bennük. Viszont magától értetődik, hogy az elővigyázatosság, következetesség és alaposság háttérbe van szorítva az ilyeneknél.

A méltóságához, reprezentációhoz, parancsoláshoz szokott komoly ünnepélyes emberek, akik nagylelkűek, lovagias gondolkozásúak és szabad-szelleműek szintén nem tudják betűiket kis papirosra összeszorítani, nekik terület kell. — A gentrik, arisztokraták általában szintén nagy betűvel írnak. Viszont a primitív ember írása is nagy rendszerint, de itt a nagyság természetesen más elbírálás alá esik, más lelki tulajdonságokat is árul el, mivel a formanívója rendszerint kedvezőtlen.

Kis betűvel ír: a visszavonult, szerény emberek típusa. Ezek sokszor képzeletszegények, de mindig tárgyilagosak, meggondoltak s általában elővigyázatosak. Jellemzi őket a kényelmes élet szeretete. Megfigyelőképességük feltűnően jó s mivel ehhez nagy kötelességteljesítés párosul, kis köröknek a belátása és betöltése képessé teszi őket arra, hogy összpontosítani tudják magukat egy bizonyos dologra. Éppen azért tudósok, kritikusok, elmélyülő kutatók szintén kicsire írnak. Lelkesedni azonban kevésbé tudnak, mivel nagyon józanok s elveik túlszigorúak. — Ugyancsak kis betűvel ír az óvatos, igénytelen, békeszerető és türelmes emberek típusa. Sokszor kishitűek lesznek, labilis egyensúlyúak és hamar elvesztik önbizalmukat.

Ha kedvezőtlen a formanívójuk, akkor szűkeblűséget, pedantériát és rövidlátást fejez ki írásuk.

Vannak azután közepes betűvel írók, ezek a két véglet között középúton haladnak. Ezeknél különben a betűk nagysága nem jelentős tényező.

Az írás nagyságának megállapításánál azonban a gyakorlati élet egynémely követelményét is figyelembe kell venni. Megtörténik pl., hogy a különben nagy betűvel író egyén kénytelen mondani valóját kis területre összeszorítani. Ilyen esetben természetesen óvatosabban kell az ítélezésnél eljárni. — Figyelembe kell továbbá venni, hogyha gyorsan kell írni valamit, a gyorsaság fokozza a betűk nagyságát. Minél gyorsabban kénytelen valaki írni, annál nagyobb betűket használ. Tehát ez a körülmény egy különben kis betűkkel írónál egészen más elbírálás alá esik.

Vannak azután emberek, kiknél az írás nagysága állandóan változik; rendszerint az alkalomhoz, időhöz, vagy a körülményhez mérik betűik nagyságát. Az ilyen típus nagy szellemi hajlékonyságot árul el. Ha pl. hivatalos levelekben, vagy fontos okmányokban ír kis betűvel, az mindig az illető alkalomhoz simuló alaposágát, megfontolt-ságát és józanságát demonstrálja.

Előfordul gyakran az is, hogy az írás nagy betűvel kezdődik, de később fokozatosan kisebbnek a betűk. Az ilyen típust jellemzi, hogy nagy lendülettel kezd munkájához, de közben kedvét veszti, hamar kifárad s nem tudja megvalósítani a tervét. Előfordul az ellentéte is, tehát kicsivel kezd s fokozatosan nagyobbodnak betűi. Ez a bátortalan kezdeményező sajátsága, ki később mindig jobban belemelegszik munkájába. Növekvő önbizalommal rendelkezik.

Az írás szabályossága.

Hogy az írás szabályosságát kellőleg megértjük, tudnunk kell, hogy vannak u. n. kis- és nagy betűk. A grafológiában a kis vonal, — ahogyan a I—II. elemiben irtunk, — fölé, vagy alá kerülő hosszabb szárú betűk a nagy betűk; tehát a k, f, l, t, d, g, y, stb. Hogyha e szárak összhangban vannak a kis betűk nagyságával, vagyis ha kimagaslásuk harmonikus, akkor szabályos az írás. Pl. ha az írás törzsvonalának a magassága 5 és 7 mm. között ingadozik, akkor az ingadozási

tér csak 2 mm., míg ha pl. 2 és 7 mm. között, akkor az ingadozási tér már 5 mm. lesz s ez az írás jóval hullámzóbb és szabálytalanabb benyomást fog kelteni, mint az előbbi. Ez a szabályosság, illetve szabálytalanság minden íráselemben megnyilvánul. Az írás fekvése, vagyis a törzsvonalak és az írássor közötti szög is nagy eltéréseket mutathat. Az írássor egyenessége és a sorközök egyenletessége is fontos tényező. Az egyenletességnél két szempontot kell figyelembe venni, az akaraterőt és az impulzusokat. (Trieb.) —

A szabályosan írónak erős az akarata, szilárd, áthatatos, tud magán uralkodni.

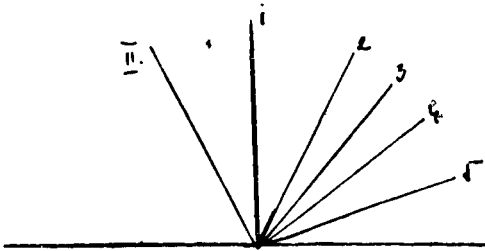
A szabálytalanság magas nívó esetén a szenvedélyesség, hevesség és impulzivitás jele. Az ilyen írásban kifejezett érzelmi élet nyilvánul meg. Az a heves és viharos élet, mely egy meleg kedélyű és hevesvérű embert jellemez, áttöri a szabályokat és az előírászerű egyenletes, szürke egyformaságot.

Gyengébb színvonal esetén az írás szabálytalansága az impulzív élet erőssége mellett az akarat gyengeségének a jele. Sokkal áthatatlanabb és ingadozóbb, hogysem következetes tudjon lenni. Hangulatainak játékszere; terv nélkül jár-kei a világban, nem tud magán uralkodni, mert hebegyasága mindig elragadja. —

A szabályosság az írás megítélésénél elsőrangú fontosságú tényező, mert az egyén tulajdonképpen alkotára és életberendezettségére általános és minden területre kiható szempontból vehet világot.

Hajlásszög, fekvés.

Hajlásszögön azt a szöget értjük, melyet a betűk törzsvonala az írássorral alkot. Minél kisebb ez a szög, annál dőltebb az írás. A hajlásszög érzékeltetésére álljon a következő ábra :

1. hideg, előkelő nyugalom.
2. szenzibilis, de nem szenvedélyes.
3. szenzibilis, de már szenvedélyes.
4. erősen érzékeny.
5. betegesen érzékeny.
- II. hideg természet, hajlam a mesterkéeltségre.

Ezek nem szigorúan elhatárolt kategóriák, tehát e csoportokon kívül is fordulnak elő még fekvések.

Minél dőltebb valamilyen írás, annál kifejezettebb érzelmi életet él írója. Ezek résztvevő, odaadó, önfeláldozó és szociális érzésű emberek, kik nem fojtják el hajlandóságukat és szabad folyást engednek rokon- és ellenszenvüknek. „A szív és kedély emberei” néven ismeretesek a társadalomban; ügyes, eleven sokoldalúságuknál fogva el tudják ragadtatni hallgatóikat.

Kedvezőtlen formanívó esetén meggondoltságot, kapkodást, felületességet, könnyűvérűséget és zabolátlanságot konstatálhatunk.

Az álló írású emberek típusa ítélkezéseiben mindig saját feje után megy, sohasem elhamarkodott, mindig higgadt, számító, előrelátó. Sokszor teljesen részvétlen mások bajaival szemben. Nehezen közelíthető meg s egyáltalán nem társasági ember.

A kevésbé dőlt írású ember egyformán erős szívében és fejében. Nem viszi túlságba sem elragadtatását, sem hideg mérlegelését. — Érzelmi életére jellemző, hogy nem egykönnyen lobban lángra, de hosszan és mélyen érez. Akit egyszer a rokonszenvébe fogad, azt nem egykönnyen felejti el.

A hátrafelé dőlt írás esik legkedvezőtlenebb megítélés alá. Mivel az írás balról-jobbra halad, legtermészetesebb a jobbfelé dőlt írás. Következésképpen a hátrafelé dőlt sohasem lehet természetes és önkéntelen. Írójából hiányzik az őszinteség, természetesség és egyenesség. Sohasem mutatja igazi arcát a világ előtt, iervszerűen alattomos és közvetlen nyíltságra képtelen. Egész világa affektált póz és külsőségeskedés.

De változhatik a hajlásszög egy és ugyanazon írásban, sőt egy és ugyanazon szóban is. Ez a jelenség az érzelmi és szellemi élet kiegyensúlyozottságának a jele. Kedvezőtlen formanívó esetén a kiforratlanság és megállapodatlanság árulója.

Különben a dőlt vagy álló írás alkalmazását igen befolyásolja az írástanítás, a divat és a kor-

szellem. A mai korban, amikor a materializmus erősebben dominál, amikor a megélhetési nehézségek kiölni látszanak az idealizmust, ismét az álló írás jött divatba. Ez egyébként a hideg, zárkózott egyéniségek írása. Jellemző, hogy a legtöbb álló írás Amerikában és Angliában észlelhető.

A tollnyomás mázolsága.

Fontos tényező a grafológiában az íróeszköz használata is. Másképp ír az ember acél, vagy üveg tollal, esetleg töltőtollal, sőt másképp a saját megszokott tollával, mint egy idegenével. A megítélés könnyedsége végett fel kell tételeznünk, hogy mindenki saját egyéniségének megfelelően igyekszik megválogatni az íróeszközt s azt úgy kezelni, hogy egyéniségének öntudatlanul is megfeleljen. Ki lehetne itt térni a tollfogás különféle módjára, de ez csak komplikálná a mondottakat és talán fölösleges is volna, mert már az is elárul bizonyos karaktervonásokat, melyeket az írás úgy is visszatükröz.

Megkülönböztetünk erős és gyenge nyomást Klages szerint a nyomásban a belső tevékenység energiája nyilvánul meg. *Minél erősebb* nyomással ír az egyén, annál nagyobb az akaratereje. Önuralmával, ellenállásával és szívósságával legyőzi a külső akadályokat. Az erős nyomás az érzelmi hevességre is jellemző: harcias és impulzív emberek ezek, kik makacs szívóssággal rendelkeznek, egyébként azonban nyomott, nehézkes és indulatos egyé-

nek. — Az erős nyomás sokszor a mázolt írás eredménye. Ez a tétlenség, vagy a heves ösztönélet kifejezője. Az erkölcsi bűnözők, azonkívül a nyers és durva lelkű emberek tollnyomása csupa tinta, vastag alsó és egész vékony felső hurkok alkalmazása, és erősen dőlt írás a jellemzői.

Gyenge nyomás a feszültség hiánya. Írója mindennekfelett szenzibilis, finomlelkű, de néha betegesen érzékeny; kedvezőtlen esetben gyenge akarat, határozatlanság és állhatatlanság jele s az elenállóképesség hiánya.

Duktus.

A duktus az írás egyik leglényegesebb sajátossága. Ez az elnevezés a latin „ducere” igéből származik, mely annyit jelent, hogy vezetni. Jó magyar szó, sajnos még nincs erre. Egyes grafológusok az „írásforma” szót szokták használni. A németek a „Bindungsform”, tehát kötési forma kifejezést is használják. Négy féle duktust különböztetünk meg: fonalas-, girland-, árkád-, és szögletes duktust. Ritkán találni írást, mely csak tisztán egy-egy duktusfajtaival íródott. Az ilyen típus a véleményét, a magatartását nem változtatja s legtöbbször szigorúan kitart elvei mellett. De lehet ez a változatlanúság bizonyos egyoldaluságnak, hajlíthatatlanságnak, esetleg csökönyösségnek, vagy apáthiának a jele.

Gyakoribb jelenség a duktus keverése egy azon írásban. Kedvező formánívó esetén ez sok-

oldalúság, elevenség és szellemi fogékonyságra enged következtetni ; ellenkező esetben jellemtelen, ingadozó az illető, kinek nincsenek különösebb lelkiismeretfurdalásai, ha véleményét változtatnia kell.

A *fonalas írás* modern jelenség, bár a barokk-kortól, a XVII. századtól kezdve már gyakran előfordul. Az írás határozott formái feloldódnak és elmosódnak, tehát fonalássá válnak. Írói neurotikus egyéniségek, ingadozók és határozatlanok, a külső befolyások iránt nagyon fogékony természetűek. A hysteroid alkatuak legnagyobb része fonalas duktust használ.

Néha kedvezően is ítélnék meg ezt az írásformát. Ilyen esetben sokoldalú, nagy alkalmazkodó képességű egyénnel állunk szemben, kiknek megvan az a tehetségük, hogy különböző egyénekhez és életkörülményekhez idomuljanak. Színészek gyakran használják, kik u. i. hivatásuknál fogva rá vannak utalva arra, hogy nagyon sok egyén lelkébe és igen különböző lelkiállapotokba éljék bele magukat.

Vannak esetek, amikor a fonalas írás rossz benyomást kelt bennünk. Őszintétlen, alakoskodó, színészkedő és frigy emberek írnak így, kikben minden erkölcsi érzék és határozottság hiányzik.

A grafológusok legkedvezőbben a *girlanduktust* ítélik meg. Lényege, hogy az *n*, *m* betűk nem fölül kerek, hanem lent, vagyis az *u* betű képét veszik fel. — Ez a jó emberek írásformája. Jóakaró, odaadó, résztvevő egyének, kik mindig készek másokon segíteni ; tudnak adni és befogadni. Természetes lelki kényszer alatt nem álló gátoatlan emberek, kik nyíltan, őszintén megbíz-

nak embertársaikban és általában sok szociális készséggel rendelkeznek. Alkatilag a kretschmeri cikloid típusnak felel meg a girland. — Veszélye a gyöngeség és határozatlanság. Sokszor elpuhul, ellankad s így önállósága veszélyeztetve van. Nem tudja magát fékezni, ingatag, könnyen el lehet céljától téríteni s határozatlanná válik.

Nem szabad azonban a girlandot túlértékelni, néha csak közönséges merkantil forma. Megbízhatatlan emberek, kik egyúttal tervszerűtlenek, a társasági életet, kedélyességet és szórakozásokat előnyben részesítik a komolyabb célok fölött.

Az árkád a zárkozott, a magukat a társaságtól s a világtól elszigetelő emberek írásformája. Lényege a girlanddal ellentétben, hogy az *u* betűt *n*-ként írja, tehát felül kereken. A schyzythym alkatúak kedvelt formája. Az arisztokratikus körökben és az előkelő gondolkozású és hajlandóságú egyének között elterjedt. Az árkád író aszociális hajlamú, nem tud a formák külső kényszere alól felszabadulni s minden gondolat, vagy társasközösség feszelezi. Ezek csak előkelő, zártkörű társaságban érzik jól magukat, ahol nem kell bizalmaskodni. Külsőségesek, még közvetlen környezetükkel szemben is bizonyos szertartásossággal beszélnek. Még érzelmeiket is visszatartják, mert erős gátlások feszelezzik őket.

A *szögírá*s a hajthatatlanság és kitartás kifejezője. Lényege, hogy minden kerekítés helyett szögben alakítja betűit. Egyenes ellentéte a fonalas írásnak s jellemtanilag is ellentétes következtetésekre jogosít. Írói határozottak, befolyásolhatatlan-

nok, nagy önuralommal rendelkeznek, szilárdak és biztosak a dolgukban. De ezek nem jóindulatú emberek; makacsságuk és önfejűségük nem engedi, hogy embertársaikkal együtt érezzenek. A lelki egység és az egyén érzelmeinek áthidaló, kiegyenlítő simulása hiányzik náluk. Az egyén elveszti rugalmasságát és egyensúlyát; könnyen megtörik s még könnyebben meghasonlik önmagával.

E négy írásforma rendszerint keverten jelenik meg egy azon írásban. Ha a szöges a girlanddal vegyes, kedvezőbb megítélés alá esik; árkáddal már kevésbé. Az ilyen típus nem tud megindulni, érzéketlen mások bajaival szemben, miatta bárki éhenveszhet. A nagyfokú kiméletlenség és kérlelhetetlenség, az alkalmazkodás, jóindulat és engedékenység teljesen hiányzik nála.

Kötöttség, tagoltság.

Érdekes szempont a grafológiában a kötöttség megbírálása. Kötöttségen a betűk összekapcsolásának mértékét értjük. Vannak írások, melyeknél nemcsak a pontok és vesszők vannak belekapcsolva az írás menetébe, hanem több szó is egybe van írva. Általánosan elfogadott tény, hogy a logikusan gondolkozó emberek típusa *kötötten ír* és csak a szó leírása után teszi ki az ékezeteket. Minél több betűből tud kombinációt egybeállítani, annál nagyobb érzéke van a dolgok okozati összefüggéséhez, az események asszociatív kapcsolatahoz. Az írásban a mozgások folytonossága, kö-

töttsége, egyértelmű az elmebeli szófüzés folytonosságával; hamar átlátja az eszmei kapcsolatokat a dolgok és események között. Gyakorlati szempontból tekintve a kapcsoltan írók típusa meggon-dolt, számító, előrelátó, mindenekfelett azonban gyakorlati ember. Ügyes ötletei vannak, melyeket képes kiaknázni és megvalósítani. Az a típusfajta ez, melyet a köznyelvben okosnak, eszesnek és gyorsfelfogásúnak ismernek.

Klages ezzel szemben azt állítja, hogy a kötötten író embertípus nem mindig logikus, sokszor egyszerűen szellemi koldus, gondolatnélküli. Nélkülöz minden iniciatívát és ítélkezéseiben semmi önállóság sincs. A benyomások iránt nem fogékony s új dolgok felfedezésére képtelen.

Pulver a kötöttség túlzott fokát a gátolatlan asszociációs kényszernek tulajdonítja; ez főleg hipomániás embereknél fordul elő.

Hogy vizsgálódásaink közben kinek a véleményét fogadjuk el, az mindig az írás egyéb jelenségeitől is függ. Ha már kiolvastunk egy néhány olyan tulajdonságot az előtünk fekvő kézírásból, mely Klages felfogásához hasonló, akkor az ő véleménye alapján mondunk ítéletet. A legfontosabb szempont mindig az a grafológizálásnál, hogy az egyes, már megállapított jellemtulajdonságokat tovább is figyelemmel kísérjük, mert minél több jelenségből következtetünk egy azon tulajdonságra, annál biztosabb annak jelenléte.

A kötetlen írás az intuiciós gondolkozásnak, az ösztönös megismerés tehetségének a jele. Az ilyen típus önálló ítéletű, nem támaszkodik a má-

sok eszméihez. Megérzi a dolgok lényegét és megtalálja a helyes utat a logika szigorú alkalmazása nélkül is. A feltalálók és felfedezők általában szintén szaggatottan írnak. Gyakorlati területen is találékonyak, ötletesek, schlagfertig és szellemes egyének. De emellett kicsinyesek, nem képesek az élet apró-cseprő bajain felülemelkedni s egész életüket a részletkérdések és szörszálhasogatások szolgálatába állítják. Gyűjtőszenvedélyük igen erős, mindent gyűjtenek: bélyeget, bogarakat s főleg pénzt. A régi grafológiai iskola szerint a zsugoriak azért írnak szaggatottan, hogy takarékoskodjanak azzal a kevés tintával, amely a betűk összekapcsolására szükséges volna.

Kedvezőtlen formanívó esetén a kötetlen írás kifejezői: következtetlenség, meggondolatlanság és nehézkes felfogás. Ezek az u. n. köztudatbeli „rövid eszű” emberek. Esetleg utópisták, kik nem számolnak a való tényekkel. Egyébként Lomer megfigyelése szerint a gyengeelméjűek írása is kötetlen. De ebből egyáltalán nem következik, hogy minden kötetlen írás gyengeelméjűség jele, annál is inkább, mert hiszen az előbbiek szerint feltalálható ez a jelenség a nagy feltalálóknál és felfedezőknél is. A grafológiában nem lehet általánosítani! Ahogyan nem mondhatjuk azt, hogy minden kötetlen író feltaláló, vagy zseni, épp úgy az sem áll az előbbiek szerint, hogy egy szellemes és eredeti betűkapcsolással író, híján van minden eredeti ötletnek.

Meg kell még jegyeznünk, hogy a teljesen kötött írók ép olyan ritkák, mint azok, kik minden vonást külön írnak. E két jelenség rendszerint

együtt jelenik meg s az eddig tárgyalt megállapítások inkább csak a tulsúlyban levő jelenségek megítélésére helytállók.

Részletekre kiterjedő vizsgálatok, kisebb jelek.

A régi grafológia nem az általános összbenyomást, tehát a formanívót vette vizsgálódása kiindulópontjául, hanem sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonított az egyes jeleknek. Egész lexikonokat gyűjtöttek össze, melyek a legkülönbözőbb jeleket tartalmazták. A klagesi irányzat nagyon lenézte ezeket a gyűjteményeket; viszont a legmodernebb irányzat ismét felkarolta, mert azt vallja, hogy sokszor a legjelentéktelenebbnek látszó mozzanatok árulnak el legközvetlenebb betekintést az írás titkaiba. Hogy ezt a fejezetet jobban megértsük, előre kell bocsátanunk, hogy a grafológia empirikus tudomány s éppen úgy, mint kezdetben az orvostudomány, kizárólag tapasztalaton épült fel. A grafológia tudománya még ma sem jutott túl ezen a stádiumon, de valószínű, hogy rohamos fejlődésével az idők folyamán ezen is túlteszi magát.

Vannak olyan jelek, melyeknek magyarázata kézenfekvő; ezeknek értelmezéséhez csak jó megfigyelőképesség szükséges. Más jelek viszont már nem annyira magától értetődőek, csak tapasztalatból, a gyakorlatból vették jelentésüket. Egy néhányat megemlítünk mutatóképpen ebből a nagy sorozatból:

Az írott nagy betű helyett nyomtatott nagy

betű használata művészi, tudományos érzéket, vagy sokat írást és olvasottságot jelent s majdnem minden esetben kedvező megítélés alá esik. — Nagy betű helyett a kis betű megnagyobbodott alakjának használata egyszerűsége való törekvést és irtózást a sablonostól, a megszokottól. — Ha a nagy betűk törzse kis vízszintes vonallal van átvágva, esetleg a következő betűhöz kötve, aprólékoskodás, részletkérdésekkel való foglalkozás és jó megfigyelőképesség árulója. — A különálló nagy betűk legtöbbször rezerváltságot s az emberektől való elkülönülést jelentenek. — Az a, o, g, d, betűknek zárt, vagy nyitott alakítása az egyén titkolódzási hajlamával, vagy szókimondásával van kétségtelen összefüggésben. Minél több zárt görbe jelenik meg az írásban, annál kevésbé képes írója közvetlen őszinteségre és nyíltságra. Gyakran találkozunk emberekkel, kik a fent nyitottan hagyott betűiket utólag kis vonással behúzzák; ezek tudatában vannak nyíltságuknak, de igyekeznek azon erőt venni.

A *kezdő és végvonalak* alkalmazásának is van bizonyos fontossága. Minél kevesebbet használ valaki, annál magasabb kultúrfokon áll s annál világosabb a gondolkozása. A sok cifrasággal teli írás erős külsőségeskedésre és hiúságra enged következtetni. — Ívelt kezdővonalak előzékenységet, udvariasságot és szeretetreméltóságra való törekvést árulnak el. — Nagy és hosszú kezdővonalak a heves és temperamentumos egyének sajátja. — A sor alól feltörő kezdővonalak ellentmondó szellemet és békétlenséget bizonyítanak. A sor alól feltörő és lekerekített vonalak jó humorérzéknek és

megértő természetnek a kifejezői, stb. Ezeken kívül még számos kezdővonal lehetséges, melyek mindegyikének más-más jelentőséget tulajdonítanak a grafológusok.

Hogy hogyan fejezzük be a szavakat, az sem közömbös a grafológus előtt. Pl. a szó végén megjelenő balrántású görbevonal az „önzés görbéje“, az egoizmus jól ismert jele. — Ha a végvonal meg van vastagítva, az fokozott mértékben megjelenő határozottság. Kedvezőtlen esetben ez a jelenség brutalitást, nyerseséget és durvaságot enged sejtetni. — Ha a végvonal egyenesen felfelé irányul, akkor vállalkozó emberrel állunk szemben. — A betű utolsó szárának hirtelen leesése lemondásra, vagy melankóliára való hajlam. — Hegyes, törszerű elrántások jó bíráló érzéket jelentenek, stb. stb.

A 1 betű áthúzásának sokféle fajtája is jelentős fontossággal bír s az egyén akaratí tevékenységére enged következtetni. — Rövid és vékony áthúzás önuralom, esetleg akaratgyengeség jele. Hosszú és vékony áthúzás élénk, de gyenge akarat. Rövid, erős áthúzás: erős akarat és határozottság jele. Hosszú, vastag áthúzás: nagy határozottság és energia. — Ha az áthúzás a betűk fölött jelenik meg: fokozott uralomvágyat és fölényes magatartást jelent. Minél magasabban, erősebben és hosszabban jelenik meg az áthúzás, annál erélyesebb és uralkodásra teremtettebb az illető. Alacsony áthúzás az engedelmes és megalkuvó természetre jellemző. Az elmaradó áthúzások biztos jelei az illető lassú elhatározásának.

A döntő pillanatokat mindig elszalasztja az ilyen ember. — Ezzel ellentétben az előrefutó áthúzás gyors elhatározású lecsapó természetű emberek írásában jelenik meg.

Az írásokban gyakran bizonyos szavakat *aláhúзва* találunk, ez az értelmi kihangsúlyozást jelenti. Az olyan emberek alkalmaznak sok aláhúzást, akik beszédjükben is nyomatékkal, változó hangsúllyal élnek. Ez a gondolkozásbeli világosságra is ényt vet. Többszöri aláhúzás: lelkesedés, izgalftottság, vagy szenvedélyesség; vastag és sok aláhúzás: tetterő, hevesség és elvakultság jele. Az aláhúzás szakadozottsága és töredezettsége néha beteges tünet, önmagával való meghasonlást is jelent.

Az *íráselemek* az írás azonosságának, vagy az író személyazonosságának megállapítására, továbbá íráshamisítások leleplezésére bírnak jelentőséggel. A rosszakarató névtelen levelek íróinak kilétét rendszerint az íráselemek árulják el. — Sok pont alkalmazása mindig a gondosság, pontosság, figyelmesség és józanság jele. — Ha az ékezetek ritkán jelennek meg és rendetlenül, elszórtan találhatók: gondtalan, lusta, felületes, vagy kapkodó típusra következtethetünk. — Magasan szálló és repkedő ékezetek idealizmust, felhőkben járó gondolatokat és lelkesedésre való hajlamot árulnak el. — Alacsonyan járók alkalmazkodást, józanságot és hűvösséget bizonyítanak. — A vonásalakú kettős pontok gondolkozásbeli gyorsaságot fejeznek ki. Az összekötött vesszők jó logika jelei. stb. stb.

Még nagyon sok apró részjelenség fordulhat

elő, melyek mind-mind fontossággal bírnak egyes jellemtulajdonságok megítélésénél.

A térbeli elrendezés, a margó.

Az írásnak a papiroson való elrendezése az egyén lelkivilágának és gondolkozásmódjának kifejezésére igen jellemző. Egy arányosan és világosan elosztott és elrendezett írást csak kedvezően ítélnünk meg. Ezzel ellentétben a kusza, zavart elrendezés, a kifejezésbeli világosság és szabatoság félre nem ismerhető képe. — A sorvezetés ezen kívül az író hangulatállapotára is igen jellemző. Az egyenes sorvezetés nyugodtság, biztonságérzés, céltudatosság és határozottság jele, ha t. i. az illető nem használ sorvezetőt. Közepes, vagy rossz írásban egykedvűség, vagy a finom érzés hiánya. — A felfelé menő sorok kitartást, buzgóságot és önérzetet árulnak el, gyakran az optimizmus jele. — A lefelé menő sorok fáradtságot, törődöttséget, gondteltséget, vagy csalódottságot fejeznek ki. A gyász híreket, kellemetlen vagy nem szívesen írt kötelességszerű leveleket rendszeren lefelémenő sorok jellemeznek. — Van azután még hullámos, domború, tetőcserépelrendezésű stb. stb. sorvezetés, ezeket mind figyelemmel kell kísérni a grafológusnak, mert mind más és más tulajdonság árulója.

A margók többféle fajtája az embernek a világban való megjelenésére, az életben való elhelyezkedésére és a pénzzel való bánásmódjára

engednek következtetni. — A minden oldalról margót hagyó ember, ha a margó egyenesen határolt nagy formaérzékről tanúskodik, de egyúttal költekező, könnyelmű hajlamot árul el. — Ha a margó a baloldalon nagyobb, akkor általában irodalmi hajlandóságra, vagy esztétikai érzékre következtünk. — A keskenyen kezdődő s azután mind jobban szélesedő baloldali margó olyan embert sejtet, ki szeretne takarékoskodni, mert anyagi lehetőségei szerények, de a pénzkiadás pillanatában túlteszi magát elhatározásán s nem tud beosztással élni.

Előfordul, hogy a margót hagyó ember utólag teljesen teleírja azt. Klages szerint ez a margó típus legtöbbnyire női szokás s abban leli magyarázatát, hogy egy nagyjában befejezett beszélgetést távozáskor még az elköszönés után is folytatnak a küszöbön. Nincsen érzékük az egyszer már befejezett dolgokhoz ; mindig akkor jut eszükbe a legtöbb mondanivaló, mikor már nem mondhatják el.

Sok érdekes és egyéni margóval találkozhatunk még, melyek mind fontosak a grafológus szemében.

Az aláírás.

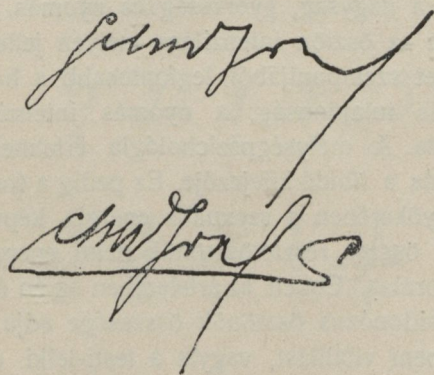
Pulver szerint az aláírás „életrajz dióhéjban“. Gyakorlati jelentősége igen nagy, mert hiszen az egész jogélet a „sajátkezű aláírás“ pilléreire nyugszik s az aláírásban áll az ember legközvetlenebb vonatkozásban önmagával. Típusokat itt felállítan

nehéz volna, két főkülönbséget azonban mégis megállapíthatunk. — Vannak emberek, kik nem csinálnak semmi különösebb dolgot belőle s épp úgy írják nevüket, mint bármely más közömbös sort. Ezek természetes és egyszerű modorú emberek, vagy legalább is nincs szükségük arra, hogy nevüket s ezzel egyéniségüket banális cikornyákkal tegyék fontossá az olvasó előtt. — Megnagyobodott aláírást találunk igen gyakran a sokat szereplő és reprezentatív embereknél. — A kacskaringós aláírás régies jelenség, ma már kiveszőben van. Az ilyen típust a hiúság, mesterkélttség is jellemzi. — A felül húzott aláírás szellemi tulajdonokra való büszkeség jele. — A jobbról-balra irányuló energikus aláhúzás: erős védekezés, energikus tiltakozás a saját személye ellen irányuló támadásokkal szemben. A balról jobbra irányuló erős aláhúzás: agresszív harcedv s a támadások iránti öröm kifejezője. Az ilyen típus csak a saját véleményét ismeri el s azt akarja mindig keresztül vinni; más véleményt nem fogad el.

Egyébként az aláírás eléggé állandósul s elég ritkán módosul, úgy, hogy inkább az egyén előbbi életére vet világot. Így sokan pusztán következetességből tartják magukat a kialakult szignaturájukhoz, még akkor is, ha gondolkozásmódjuk, vagy életkörülményeik már meg is változtak. Vannak azonban egyének, kik állandóan változtatják aláírásukat s ezzel életpályájuknak hű képét adják. Pl. Napoleon aláírásai hű visszatükröztetők pályája tündöklésének és szomorú bukásának. Ő különben olyan gyorsan írt, hogy írását alig lehet

kibetűzni. Gondolatai u. i. 'villámgyorsan száguldottak s e gyorsaságot képtelen volt írásában redukálni.

Az alábbi aláírást rendkívül érdekes voltánál fogva közöljük. Ez a férfi ártatlanul került [bele egy politikai zavargásba s mivel nem tudta ezt bebizonyítani, a bíróság másfél évi börtönre ítélte. A büntetés kitöltése után aláírása teljesen megváltozott. A kezdő S betű, — az ő személyiségének szimbóluma az ártatlanul elszenvedett büntetés hatása alatt —, a név végére került. Ez a jelenség, az „Entpersönlichung“, a személytelenítés mozzanata, teljesen tudattalan nála. A grafológus úgy magyarázza ezt a cselekedetet, hogy mivel nem állhat többé önérzetesen a világ előtt, a betűk mögé kerülve, balra irányuló, romboló tendenciát indít ki magából a többi betű fölé. Az illető maga mondta, hogy a „Justizmord“ hatása alatt előbbi konstruktív, szociális világnézete helyébe anarchista politikai nézetek léptek. — Ezt a felforgató társadalomellenes személyi elhelyezkedést tükrözi vissza hiánytalanul a kezdőbetű érdekes, eredeti elhelyezése.¹

¹Lásd : Biró J.: A modern grafológia 200 l.

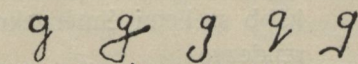
A szexualitás megnyilvánulása az írásban.

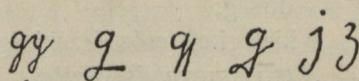
Az írás elemzésénél a betűket u. n. zónákra osztjuk. A sor fölé kerülő betűszárak a felső zónába tartoznak, ez képezi a szellemi (Geist) területet; a soron lévő kis betűk alkotják a középső zónát, ez a lélek (Seele) területe; s a sor alá kerülő alsó hurkok, alsó zóna néven ismeretesek s ez az anyagi és ösztönélet kifejezője. — Ez az osztályozás még a grafológia gyermekkorában keletkezett, de még ma is elfogadják helyességét. Klages is elismeri, bár ő nem helyezi a zóna-elméletet az analízis középpontjába, mint a legtöbb grafológus.

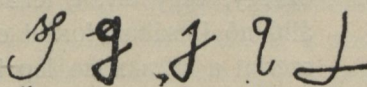
Bennünket jelen fejezetünk keretében az alsó zóna érdekel. Az alsó zónába ereszkedő betűszárak és hurkok grafikai alakulása az egyén nemi életére vet világot. Általános szempontból vizsgálva a kérdést, kétségtelen, hogy egy írásban fellelhető minden változás szerepet játszik ebben a tekintetben. Különös fontossággal bírnak ebből a szempontból a nagyság, gyorsaság és nyomás. Az ösztönéletre az ösztön intenzitása mélyen jellemző. A nemi élet szempontjából legfontosabb a harmadik intenzitás tulajdonság, a nyomás intenzitásának vizsgálata. A mélységpszichológia értelmezésében a nyomás a libidó kifejezője. Ez pedig a freudi felfogás gyökerében a szexuális energia képviselője, mint az összes részletösztönök nemi energiájának közös forrása. Ebben az értelemben az én és tárgy, tehát libidonózus ösztönök összesége adja a tulajdonképpeni vitalitást, vagyis a testi-lelki energia-

komplex fogalmát; tágabb értelemben az egyén életképességét. Ez a vitalitás nyilvánul meg a tollnyomásban. Kézenfekvő volna tehát az a meghatározás: a nagyobb energiával rendelkező egyén erősebb nyomással ír; a csekély libidóval rendelkező, gyenge tollnyomással veti betűit a papírra. Alkati szempontból tekintve áll ez a tétel, csak hogy a pszichoanalitikus felfogás az élményi mozzanatokat előnyben részesíti. A latens, a rejtett libidó nem növeli a nyomást, valamint a gátolt sem. Tehát az elfojtás ellenállása lefokozza a nyomás erejét, még ha az illető alkatilag vitalis ember is.

Általánosan elfogadott tény, hogy a szexualitást az alsó hurkok különböző volta árulja el, bár ez nem korlátozható szigorúan erre a területre. Közlünk mutatóba néhány alsóhurok módosulást s az ezekből következtethető tulajdonságokat:

 1. ábra 2. ábra 3. 4. 5.

 6. 7. 8. 9. 10.

 11. 12. 13. 14. 15.

1. ábra: normális nemi élet, minden komplikáció nélkül.
2. „ : primitív erotikus vágyképek.
3. „ : nőiesség jele, szexuális passzivitás, esetleg potenciazavarok.
4. „ : fáradtság jele, a hegyes végek általában nagyfokú gátlásokat jellemeznek.
5. „ : neuraszténia, a régiek szerint hirtelen harag jele.
6. „ : hűség, odaadó nő írásában fordul elő.
7. „ : férfias nő, egyuttal házi zsarnok.
8. „ : nem akar férjhez menni, néha frigiditás jele.
9. „ : narcizmus, hiúsági kérdést csinál szerelmi ügyeiből, esetleg passzív homoszexualitás.
10. „ : képtelen elviselni a nemi életet, inkább szellemi élményekre van be rendezve.
11. „ : erotikus élményekre való hajlandóság.
12. „ : kielégített erős érzékiség.
13. „ : erős szexuális ösztön.
14. „ : nem keres nemi társat.
15. „ : özvegy, vagy elvált, tehát egyedülálló nő írásában fordul elő. Rend szerint a klimaxban lép fel.

A hajszálvonalak vastagítása pathológiás tünet s bizonyos perverziós hajlamra enged következtetni. Viszont az átmenet nélküli vastagítások a

nemi élet kiegyensúlyozatlanságának a jele, leggyakrabban a pubertáskori írásokban észlelhetők.

Még nagyon sok eshetőségre lehetne ebben a fejezetben kitérni s még több módosulást és jelenséget tárgyalni, de csak éppen betekintést akartam nyújtani e fejezet bonyolultságába.

A grafológia és patológia.

A grafológia nem a jövőbelátás tudománya, mint azt a sarlatánok hirdetik. Nem lehet pl. az írásból megállapítani, hogy az illető hány éves korában fog házasságot kötni, vagy mikor kap állást, még azt sem, hogy kék szemű, barna hajú, esetleg magas termetű az egyén stb. stb. De egyes testi, lelki betegségek jelenléte az egyénben igen gyakran kimutatható. — Az írás u. i. a lelki tartalmat teszi szemléletessé, az egyén lelki erőtartalmát vetíti ki. Nyilvánvaló, hogy az egészséges test mozgáskészsége a beteg embernél hiányzik. S mivel a test vitális mozgáskészsége az írásban is erősen visszatükröződik, világos, hogy ennek hiánya patológiás, beteges tünetre enged következtetni. Tehát a mozgás kiterjedésének és erejének csökkenése a legtöbb betegség közös ismertető jele. Általános ismertető jele még: a betűk kisebbedése, az írássebesség és nyomás csökkenése, a vonalak megvékonyodása és bizonytalansága, a befejező vonalak s a sorok irányának lefelé való haladása, az írás gyakori megszakítása, mely az érdeklődés és figyelem hanyatlását bizonyítja és természetes járu-

léka a kifáradás és elgyengülés állapotának. Gyakran a hosszú betűk felső és alsó szárain láthatók oly folytonossági hiányok, melyek a vonal meghúzásánál írás közben történtek. Az izmok feszültségének ez a hirtelen lankadása a szervezet hirtelen elerőtlenedését okozza. Ez utóbbi jelenség az *alkoholizmusból*, *hátgerincbajokból* vagy *fertőző betegségekből* visszamaradt gyengeségi állapot ismerető jele. Az ilyen egyének u. i. elvesztették azt a képességüket, hogy akaratuk szerint alakítsák betűiket, mert kezük nem engedelmeskedik.

Legkönnyebben kimutatható a *hisztéria* jelenléte. A hisztériás egyén írása u. i. hullámzó kedélyállapotánál fogva az összes kóros írásjelenségeket feltűnteti. Duktusa határozatlanul ívelt, vagy fonalas, sorai összegabalyodnak, a szóvégek megcsonkulnak, a kezdővonalak és elrántások szeszélyesek és balsodrásúak, mely jelenség írását kúszává, nehezen olvashatóvá teszi. Teljesen hiányzik az egyenletes nyomás, a megfelelő szó és sorközök s az egyenletes dőltség. Egész írása szertelen, nyugtalan benyomást kelt. Freud kutatásai nyomán a hisztéria létrejöttét mindig valamely erkölcsi, vagy társadalmi gátlás következtében elfojtott szexuális komplexum okozza.

Az *idegbeteg*ek, vagy *elme gyengéjűek* nagyon lassan írnak, vagy a mérsékelt gyorsaságnál erős labilitás észlelhető. Jellemzi még a gyenge nyomás, vagy az esetleges erős nyomásnál nagy fokú mázolság; kifejezett gátlási szimptómák, vagy teljes gátolatlanság; a betűk különböző nagyságúak, nagyon dőlt az írás, sorvezetése is reszketős, bizony-

talán. — Nagyon nehéz ilyen írásnál a formánívót megállapítani, mert egy gyengeelméjű egyén grafikuma csak kevésbé különböztethető meg egy különben normális, de kevésbé iskolázott ember írásától. Értelmi területe u. i. sokkal szűkebb, mint azt az íráskészség megengedné.

Légzési nehézségekben szenvedőnél a szövegben apró pontocskák, vagy vonalacskák szabálytalan elszórása észlelhető.

Paralitikusok írására jellemző, hogy — mint a beszédjükben is —, egyes szavakat, vagy betűket teljesen kihagynak, esetleg a betűket másokkal helyettesítik. Gyakori az *r* helyett *i*, vagy *v* alkalmazása; *k* helyett *h* írása stb.

Melankólikusoknál gyakori jelenség a rezgő írás, az apró és szorosan egymás mellé írt betűk, egyenlőtlenül eső sorvezetés, feltéve, ha az illető nem rövidlátó.

A *neuraszténikusok* az előbbieket jellegzetes alakjait használják, de ezeké bizonyosfokú egyenletességet árul el, az előbbieket viszont nehézkes fáradtság jellemez. A sorok hullámzó irányt vesznek fel, a betűk formái felbomlanak és fonalassá válik az írás.

Lombroso az *őrültek írását* tanulmányozta s megállapította, hogy írásuk kúszált, zilált, foltos, pecsétetes, betűket kihagynak, vagy önkényesen megváltoztatnak; hogy írásuk kezdetben eléggé olvasható, a vége felé azonban teljesen olvashatatlaná válik, sőt a szavak is egyre kisebbednek és egészen zavarossá lesznek.

Befejezés.

Az eddig megállapított tények s a tapasztalatból leszűrött következtetések csak általános elvek, melyek nem minden írásra helytállóak. A grafológia csak írástípusokat állapít meg, de soha nem általánosít. Nem mondja pl. soha, hogy aki fonalas duktust használ, az mind neuraszténiás, aki nagy betűvel ír, az mind arisztokrata; vagy hogy pl. aki lefelé menő sorvezetéssel veti betűit a papírra, az mind csalódott, vagy meghasonlott lélek. Ezek csak általánosan megállapított tények, csak arra való, hogy a grafológust támogassák elemző munkájában. Mert ahogyan nincs két teljesen egyforma ember, ugyanúgy két egyforma írás sincs. A grafológusnak tehát mindig egyénien kell kezelni minden írást és abból egyéni sajátosságokat megállapítani. Az egyes megállapított jellemtulajdonságokat azután összefüggésbe, korrelációba kell hozni egymással s csak ha egy-egy tulajdonságra többféle megnyilvánulásból következtethet, csak is akkor ismerheti el annak jelenlétét az egyénben.

A grafológusnak azonkívül jó pszichológusnak is kell lenni, mert az igazán komoly munka csak akkor kezdődik, mikor következtetéseket vonunk le az egyes jelekből megismert alaptulajdonságokról. Pl. egy gyáva, de uralkodni vágyó ember biztosan házi zsarnok, vagy hogy egy igen ero-

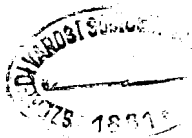
tikus, de társadalmi előítéletekre sokat adó nő egészen biztosan tetető egyén. A grafológus az adott tulajdonságokból, — ha jó pszichológus, — mindig a helyes következtetést fogja levonni.

Igaza volt tehát Michon abbénak, ki már a mult században rájött, hogy az ő új tudományának kell valamiféle kapcsolatban lenni, kell, hogy egy részét képezze a pszichológiának. Ezt az összefüggést utódai is elismerték s nem is adták fel.

Ezek szerint tehát még sem olyan egyszerű a grafo-pszichológia, ahogyan azt a dilettáns grafológusok hiszik és vallják, sőt a legnehezebb kutatási terület, mert ahogy Gross mondja: „csak a diagnózis összes eredményeinek teljességét veheti figyelembe, az egyes eredmények sokféle vonatkozása szerint s nem alapulhat egyszerű jelmagyarázáson.“

Azonkívül igazán jó grafológus csak az lehet, akiben szeretet és együttérzés van embertársaival szemben. Tudnia kell u. i. azt, hogy nem szabad minden egyénnek mindent elmondania abból, amit az írásból lát és észrevesz. Ha egy fiatal, de jóakarató gyermek csekélyebbértékűségi érzésben szenved, azt nem szabad a jellemanalízissel még jobban letörni, munkakedvét még jobban csökkenteni. A jellemmegítélés írásból tehát szent terület és soha nem szabad e szent hivatást a nyilvános tevékenységben tisztán anyagi forrásnak tekinteni.

B 1876

A felhasznált szakkönyvek jegyzéke.

Ammon Dániel: Ich kenne dich. Stuttgart é. n.

Becker J.: Die Grafologie. Leipzigé. n.

Biró József: A modern grafológia. Budapest 1935.

Dr. Boumberger F.: Karaktermegítélések írásból. Die Stimmen der Zeit c. lap 1933. dec. száma.

Románné Goldzieher Klára: Írás és egyéniség. Budapest é. n.

Románné Goldzieher Klára: Arany János a grafológia tükrében. Emberismeret 1934. 1. szám.

Klages: Graphologisches Lesebuch. Leipzig 1933.

Lombroso Cesare: Handbuch der Graphologie. Leipzig. é. n.

Dr. Madzsar Józsefné: A grafológia mint tudomány. Gyermek folyóirat 1925. 5. sz.

Naegelsbach Hans: Zur graphologischen Beurteilung psychopathische Fälle. Zeitschrift für Angewandte Psychologie und Charakterkunde. 1935. 5—6. szám.

Pinterits Károly: Írásvizsgálat Budapest 1909.

Scheikert: Leitfaden der gerichtlichen Schriftvergleichung. Berlin 1918.

Wolfe Eugen: Handbuch für Autographensammler. Berlin 1923.

Ivanovics Magdolna: A grafológia a pedagógia szolgálatában. A Gyermek, folyóirat. 1918. 1—2. sz.

Tartalomjegyzék.

1. A grafológia története	—	—	—	—	5
2. Az íráselemzés menete	—	—	—	—	9
3. Természetes, mesterkélt írás	—	—	—	—	11
4. Az írás arányossága	—	—	—	—	12
5. Az írás sebessége	—	—	—	—	13
6. Az írás szélessége	—	—	—	—	15
7. Az írás nagysága	—	—	—	—	17
8. Az írás szabályossága	—	—	—	—	19
9. Hajlásszög-fekvés	—	—	—	—	21
10. A tollnyomás mázoltsága	—	—	—	—	23
11. Duktus	—	—	—	—	24
12. Kötöttség, tagoltság	—	—	—	—	27
13. Részletekre kiterjedő vizsgálatok, kisebb jelek					30
14. A térbeli elrendezés, a margó	—	—	—	—	34
15. Az aláírás	—	—	—	—	35
16. A sexualitás megnyilvánulása az írásban				—	38
17. A grafológia és pathológia	—	—	—	—	41
Befejezés	—	—	—	—	44
A felhasznált szakkönyvek jegyzéke	—	—	—	—	46
Tartalomjegyzék	—	—	—	—	47

8

**Közlemények a Szegedi Ferencz József-
Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intézet-
ből c. sorozat eddig megjelent kiadványai:**

1. **Várkonyi Hildebrand dr.:** Közlemények I. 1934.
 2. **Boda István dr.:** Bevezető a lélektanba. 1934.
 3. **Reitzer Béla:** A proletárnevelés kérdéséhez. 1935.
 4. **Tomori Viola:** A parasztság szemléletének alakulása. 1935.
 5. **Bódi Ferenc:** A középiskolai földrajzoktatás története Magyarországon az első Ratio Educationistól napjainkig. 1935.
 6. **Berend Klára:** Az ifjúság irodalmi érdeklődése. 1935.
-
-